

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง

กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย

กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย

นายสมชาย รั้ววงษ์วาน
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

๑. การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านต้นแบบสุขภาพดีด้านสิ่งแวดล้อม
๒. การดำเนินงาน GREEN & CLEAN รพ.สต. ปี ๒๕๖๔
๓. การดำเนินงานป้องกันฝุ่นละออง PM ๒.๕
๔. การจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมของหน่วย
บริการสุขภาพ OHS และ หน่วยบริการสุขภาพในฐานวิถีชีวิตใหม่
NEW normal COVID-๑๙ Plus
๕. การดำเนินงาน ตลาดนัดนำซื้อ Health Market
อาหารริมบาทวิถี Street Food Good Health

๑ : การบริหารจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชนและบูรณาการให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านสุขภาพ Active Community

วิเคราะห์สาเหตุ/ปัจจัย

จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคนทุกกลุ่มวัย และการขับเคลื่อนงานในระดับ Area base จึงผลักดันให้เกิด “ **ชุมชนเข้มแข็งในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชน** ”

• เป้าหมายหลัก คือ ชุมชนสามารถ **ค้นหาความเสี่ยง** ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนตนเองได้ และต้องสร้างกระบวนการ **มีส่วนร่วมของ คนในชุมชน** ในการช่วยกันจัดการปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน

กิจกรรมหลัก	ผลงานวัดความสำเร็จ
<p>1. ประชุมชี้แจง เจ้าหน้าที่อำเภอ เพื่อคัดเลือกชุมชน/หมู่บ้าน ที่มีความพร้อม ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น นำอยู่ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมีกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินชุมชนตัวเอง - กำหนดแผนปฏิบัติการ - บูรณาการภาคีเครือข่าย การส่งเสริมกลไกการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> • ทุกอำเภอ มีชุมชน/หมู่บ้าน ตัวอย่างด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนและท้องถิ่น นำอยู่ ที่ถูกสุขลักษณะ <i>โดยชุมชนต้องมีความพร้อม ความเข้มแข็ง และยั่งยืน (ตามเกณฑ์การประเมิน 11 ข้อ)</i> <p>อำเภอละ 3 หมู่บ้าน/ชุมชน (รวมทั้งจังหวัด 21 หมู่บ้าน/ชุมชน)</p>

กิจกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานแต่ละระดับ

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	ผลงานวัดความสำเร็จ
1. สนับสนุน สร้างกระบวนการ การดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่ายในชุมชน เช่น อปท., อสม., แกนนำชุมชน เพื่อการมีส่วนร่วมให้กับชุมชน โดยอาศัยการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย	1.อปท., อสม., แกนนำชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายได้รับความรู้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนางานอนามัยสิ่งแวดล้อม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรหรือทุนทางสังคมในพื้นที่ ในการพัฒนาชุมชน	2.ชุมชนมีการใช้ทรัพยากร มาเป็นทุนทางสังคมในการพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน
3. ควบคุม กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน ตามแผนงานโครงการ กิจกรรมในพื้นที่	3. ชุมชน/หมู่บ้านต้นแบบ ได้รับการประเมิน ตามเกณฑ์การประเมิน 3 ชุมชน/หมู่บ้าน

กิจกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานแต่ละระดับ

รพท./รพช./รพ.สต.	ผลงานวัดความสำเร็จ
1.คัดเลือกชุมชน/หมู่บ้านเป้าหมายในพื้นที่	1.ตำบลมีชุมชน/หมู่บ้านเป้าหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ชุมชน/หมู่บ้าน
2.ประเมินตนเองและทำฐานข้อมูลสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	2. มีข้อมูลผลการประเมินชุมชน/หมู่บ้าน ตามเกณฑ์การประเมิน 11 ข้อ
3.ดำเนินกิจกรรม ร่วมกับเครือข่าย ทำแผนชุมชนจัดกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับชุมชนเพื่อร่วมคิดร่วมจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	3.มีชุมชน/หมู่บ้าน ตัวอย่างด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนและท้องถิ่นน่าอยู่ ที่ถูกสุขลักษณะ Model Env ในชุมชน (จำนวน 3 หมู่บ้าน)
4.บูรณาการแผนงานโครงการงบประมาณในพื้นที่และสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมชุมชน	4.มีโครงการที่ตอบสนองงานอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ และเกิดนวัตกรรมที่สามารถเผยแพร่ได้

3 ขั้นตอนของการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 1: ชุมชนมีความพร้อม

- พัฒนาความพร้อมชุมชน (7 ข้อ)

รวม 7 ข้อ

เข้าใจ: บริบทพื้นฐาน

ระดับ Preparation

ขั้นที่ 2: ชุมชนมีศักยภาพ

- พัฒนาความพร้อมชุมชน (7 ข้อ)
- พัฒนาชุมชนมีศักยภาพ (3 ข้อ)

รวม 10 ข้อ

เข้าถึง: รู้ปัญหาและ รู้เท่าทันจัดการได้

ระดับ Active community

ขั้นที่ 3: ชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืน

- พัฒนาความพร้อมชุมชน (7 ข้อ)
- พัฒนาชุมชนมีศักยภาพ (3 ข้อ)
- พัฒนาชุมชนเข้มแข็งยั่งยืน (1 ข้อ)

รวม 11 ข้อ

พัฒนา: มุ่งเป้าสู่นวัตกรรมชุมชน

ระดับ Sustainable community

เกณฑ์การประเมินชุมชน

มาตรการ

เกณฑ์การดำเนินการ

ระดับชุมชน มีความพร้อม (๗ ข้อ)

๑. มีกรรมการหมู่บ้าน หรือกรรมการในชุมชนที่กำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน
๒. มีแกนนำชุมชน หรือ อสม. อย่างน้อย ๕ คน/หมู่บ้าน ที่สนับสนุนงานอนามัยสิ่งแวดล้อม
๓. มีกองทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนระดับตำบล ที่ใช้ในการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยอาจได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในชุมชน ภาคีเครือข่ายภายใน หรือภายนอกพื้นที่ก็ได้
๔. มีการนำแนวทางความสำเร็จ หรือรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี หรือนวัตกรรมชุมชน จากพื้นที่อื่นๆ มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนตนเองได้
๕. มีข้อมูลด้านสุขภาพจากการรวบรวมโดย รพ./รพ.สต และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน ที่มาจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ/หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๖. มีการประชุมหมู่บ้าน หรือประชุมอื่นใดในระดับตำบล ที่มีการพูดคุย ชี้แจง ทำความเข้าใจ และติดตามความก้าวหน้าในการส่งเสริมสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง
๗. มีช่องทางการสื่อสารให้ประชาชน เข้าถึง เข้าใจ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย และเหมาะสมตามบริบทของแต่ละชุมชน

เกณฑ์การประเมินชุมชน

มาตรการ	เกณฑ์การดำเนินการ
ระดับชุมชน มีความเข้มแข็ง (๓ ข้อ)	<p>๘. แกนนำชุมชน หรือ อสม. <u>ได้รับการส่งเสริมความรู้ทั้งด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม</u> สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตนเอง ให้ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันได้</p> <p>๙. ชุมชนมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยเข้ามามีบทบาทในการคิด วิเคราะห์ ค้นหา และ<u>จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความเสี่ยงสิ่งแวดล้อม</u> และสุขภาพในชุมชนตนเองได้</p> <p>๑๐. มีกิจกรรม รูปแบบ และแนวทาง<u>การจัดการปัญหาและความเสี่ยงสิ่งแวดล้อม</u>ที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนตามบริบทของพื้นที่</p>
ระดับชุมชน เข้มแข็งอย่าง ยั่งยืน (๑ ข้อ)	<p>๑๑. <u>มีนวัตกรรมชุมชนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม</u> อาจเป็นนวัตกรรมต้นแบบ / นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ / นวัตกรรมกระบวนการ ที่เกิดจากความต้องการของคนในชุมชน ในการช่วยกันกำจัด ลด หรือจัดการปัญหาความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมของชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่</p>

แบบประเมินชุมชนให้มีศักยภาพในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

แบบประเมิน การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งด้านสิ่งแวดล้อม (Active Community)

คำอธิบาย: การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชน อาศัยหลักการชุมชนเข้มแข็งด้วยกระบวนการงานสาธารณสุขมูลฐาน ๓ก (กรรมการ/ กำนันคน กองทุน กิจกรรม) และ ๑ข (ข้อมูล) และ ๓ส (สร้างความร่วมมือ สื่อสาร สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน) โดยการดำเนินงาน *การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งด้านสิ่งแวดล้อม* นั้นต้องมีความร่วมมือของประชาชนและภาคีเครือข่าย ในการดำเนินงานจึงจะประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ผลการพัฒนามีดังนี้

๑. การประเมินตามหลักเกณฑ์ ชุมชนเข้มแข็งด้านสิ่งแวดล้อม

ชื่อชุมชน..... หมู่ที่..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด..... ศูนย์อนามัยที่.....

มาตรการ	เกณฑ์การดำเนินการ	ผลประเมิน		ข้อเสนอแนะ
		มี	ไม่มี	
ระดับชุมชนมีความพร้อม	๑. มีกรรมการหมู่บ้าน หรือกรรมการในชุมชนที่กำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน			
	๒. มีแกนนำชุมชน หรือ อสม. อย่างน้อย ๑ คน/หมู่บ้าน ที่สนับสนุนงานอนามัยสิ่งแวดล้อม			
	๓. มีกองทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนระดับตำบล ที่ใช้ในการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยอาจได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในชุมชน ภาคีเครือข่ายภายใน หรือภายนอกพื้นที่ก็ได้			
	๔. มีการนำแนวทางความสำเร็จ หรือรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี หรือนวัตกรรมชุมชน จากพื้นที่อื่นๆ มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนตนเองได้			
	๕. มีข้อมูลด้านสุขภาพจากการรวบรวมโดย รพ./รพ.สต และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน ที่มาจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ/หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
	๖. มีการประชุมหมู่บ้าน หรือประชุมอื่นใดในระดับตำบล ที่มีการพูดคุย ชี้แจง ทำความเข้าใจ และติดตามความก้าวหน้าในการส่งเสริมสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง			
	๗. มีช่องทางการสื่อสารให้ประชาชน เข้าถึง เข้าใจ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย และเหมาะสมตามบริบทของแต่ละชุมชน			

แบบประเมินชุมชนให้มีศักยภาพในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

-๒-

มาตรการ	เกณฑ์การดำเนินการ	ผลประเมิน		ข้อเสนอแนะ
		มี	ไม่มี	
ระดับชุมชนมีความเข้มแข็ง	๙. แกนนำชุมชน หรือ ออสม. ได้รับการส่งเสริมความรู้ทั้งด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตนเองให้ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันได้			
	๙. ชุมชนมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยเข้ามามีบทบาทในการคิด วิเคราะห์ ค้นหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในชุมชนตนเองได้			
	๑๐. มีกิจกรรม รูปแบบ และแนวทางการจัดการปัญหาและความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนตามบริบทของพื้นที่			
ระดับชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน	๑๑. มีนวัตกรรมชุมชนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม อาจเป็นนวัตกรรมต้นแบบ/นวัตกรรมผลิตภัณฑ์/นวัตกรรมกระบวนการ ที่เกิดจากความต้องการของคนในชุมชนในการช่วยกันกำจัด ลด หรือจัดการปัญหาความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่			

๒. ความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่สำคัญคือ: (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

ลำดับ	ประเด็นปัญหาหรือความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมที่พบ	เสี่ยง	ไม่เสี่ยง	รายละเอียด (ระบุ)
๑	ปัญหาการจัดการขยะประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะติดเชื้อ			
๒	ปัญหาการจัดสภาพที่พักอาศัยของคนในชุมชนไม่สะอาด ไม่เหมาะสมกับกลุ่มวัยต่าง ๆ			
๓	ปัญหาเรื่องสุขาภิบาลสัตว์			
๔	ปัญหาเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูล			
๕	ปัญหาสุขาภิบาลอาหาร อาหารปลอดภัย			
๖	ปัญหาคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ ของชุมชน			
๗	ปัญหาการสุขาภิบาลในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือชุมชนแออัด			
๘	ปัญหาด้านพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน			
๙	ปัญหามลพิษอากาศ ฝุ่นละออง หมอกควัน สารเคมีระเหย			
๑๐	ปัญหาสาธารณสุขภัย หรือภัยธรรมชาติ อาทิ น้ำท่วม ภัยแล้ง ดินถล่ม พายุ			
๑๑	ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ			
๑๒	อื่น ๆ อาทิ น้ำเสีย การปนเปื้อนสารเคมีในดิน (ระบุ).....			

แบบประเมินชุมชนให้มีศักยภาพในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

-๓-

๓. กิจกรรมหรือรูปแบบการจัดการความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมของชุมชน (Intervention) มีดังนี้ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ( ) ๑. มีการประชุมหมู่บ้านเพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรือความเสี่ยงสิ่งแวดล้อม และจัดทำแผนการดำเนินการในระดับชุมชน
- ( ) ๒. มีกิจกรรมสำหรับการจัดการปัญหาหรือความเสี่ยงสิ่งแวดล้อม เป็นรูปธรรม การมีการแจ้งข่าวสารสำหรับประชาชน
- ( ) ๓. มีกระบวนการเฝ้าระวังความเสี่ยงสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- ( ) ๔. มีการติดตาม ประเมินผลการทำกิจกรรมของคนในชุมชน และมีการสรุปผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบร่วมกัน

๔. นวัตกรรมชุมชน: ( ) ยังไม่มีนวัตกรรมชุมชน ( ) มีนวัตกรรมชุมชน ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ( ) ๑. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ เช่น ไซดักยุง, ไม้จับกันลื่นผู้สูงอายุ, แปรรูปขยะเป็นสินค้า
- ( ) ๒. นวัตกรรมกระบวนการ เช่น ธนาคารขยะ, หอดผ้าป่าขยะ, ชุมชนเกษตรอินทรีย์, งานศพปลอดพวงหรีด
- ( ) ๓. นวัตกรรมต้นแบบ เช่น ต้นแบบบ้านสะอาด, ต้นแบบชุมชนสะอาด, ต้นแบบสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ, ต้นแบบชุมชนอาหารปลอดภัย

ระบุชื่อนวัตกรรม.....

๕. การสร้างคุณค่านวัตกรรมชุมชน มีดังนี้ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ( ) ๑. มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมชุมชน ระหว่างคนในชุมชน หรือ ต่างชุมชน หรือต่างตำบล
- ( ) ๒. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นวัตกรรมชุมชน ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทของพื้นที่
- ( ) ๓. มีโรงเรียนนวัตกรรม ที่มีการรับการศึกษาดูงาน และจัดกระบวนการให้ผู้ดูแลกระบวนการเรียนรู้ของผู้ที่มาศึกษาดูงาน
- ( ) ๔. มีการประกวด เชิดชูเกียรติ หรือมอบรางวัลให้กับนวัตกรรมชุมชน

๕. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

แบบประเมินชุมชนให้มีศักยภาพในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

-๔-

วิธีการประเมินผลการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม:

การวัดผลชุมชนเข้มแข็ง ใช้กระบวนการวิเคราะห์ชุมชนตามหลักค่ากลาง โดยต้องดำเนินการ ๒ ขั้นตอนดังนี้

๑. ระดับชุมชนมีความพร้อม

ชุมชนดำเนินการกิจกรรมในขั้นการเตรียมความพร้อม ผ่านตามข้อ ๑ - ๗ แต่ยังไม่ดำเนินการในข้อ ๘ - ๑๓

๒. ระดับชุมชนมีความเข้มแข็ง

ชุมชนดำเนินการกิจกรรมในขั้นการเตรียมความพร้อมและขั้นชุมชนเข้มแข็ง ผ่านตามข้อ ๑ - ๑๐

๓. ระดับความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ชุมชนที่ดำเนินการกิจกรรม ผ่านทุกขั้นตอน ตามข้อ ๑ - ๑๐ และมีนวัตกรรมชุมชนด้านหนึ่งด้านใดตามบริบทของพื้นที่ ตามข้อ ๑๓

สรุป ผลการประเมินชุมชน คือ

- ( ) ๑. ชุมชนมีความพร้อมในการพัฒนา
- ( ) ๒. ชุมชนมีความเข้มแข็งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
- ( ) ๓. ชุมชนมีความเข้มแข็งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

หน่วยงาน.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

หน่วยงาน.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

หน่วยงาน.....

โครงการพัฒนาชุมชนมีความเข้มแข็งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (Active community)

ตำบลมีชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

๑. มีแกนนำชุมชน และ/หรือ อสม.ที่มีความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างน้อย ๕ คน
๒. มีข้อมูลที่สามารถระบุ/บ่งชี้ความเสี่ยงด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมในชุมชน
๓. จัดทำแผนชุมชน/โครงการ/กิจกรรม/กระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชน และภาคีเครือข่าย ที่ตอบสนองต่อความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชน

: การดำเนินงานขับเคลื่อน GREEN & CLEAN ใน รพ.สต.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นสถานบริการสาธารณสุขที่ใกล้ชิดกับประชาชน มีบทบาทเป็นแกนนำของภาคสาธารณสุข ในการขยายผลการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมไปสู่ บ้าน วัด โรงเรียน และ Settingต่างๆ เพื่อเคลื่อนให้เกิด “GREEN & CLEAN Community”

การดำเนินงานที่ผ่านมา

เนื่องจากจังหวัดอ่างทอง ได้กำหนดให้การพัฒนาคุณภาพ รพ.สต. เป็นประเด็นสำคัญในยุทธศาสตร์ที่ ๔ Governance Excellence และเป็นกิจกรรมที่สำคัญของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในรพ.สต. โดยมีการบูรณาการร่วมกับมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพดีดดาว (รพ.สต.ดีดดาว) ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เป็นต้นมา และมีผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๒๕๖๐-๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓-๖๔
๑๔ แห่ง	๒๘ แห่ง	๒๑+๒๔ = ๔๕

ผลงาน GREEN & CLEAN (ในรพ.สต.)

เอกสาร Microsoft Office Word 97 - 2003

C:\Users\USER\Documents\picture down
load\1546918486_17513_900.jpg

สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5}

๓ : การดำเนินงานป้องกัน
ปัญหาฝุ่นละออง PM ๒.๕

๑

Activate Windows
Go to Settings to activate

ค่าเฝ้าระวังของกระทรวงสาธารณสุข

ระดับ PM _{2.5} (มคก./ลบ.ม.)	ระดับ PM ₁₀ (มคก./ลบ.ม.)	สี
0 - 25	0 - 50	สีฟ้า
26 - 37	51 - 80	สีเขียว
38 - 50	81 - 120	สีเหลือง
51 - 90	121 - 180	สีส้ม
91 ขึ้นไป	181 ขึ้นไป	สีแดง

ระดับชั้นปฏิบัติการช่วงปริมาณ PM_{2.5} ในระยะวิกฤต

ระดับชั้นปฏิบัติการ	ปริมาณ PM _{2.5} (ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง)
ระดับที่ 1	มีค่าไม่เกิน 50 มคก./ลบ.ม.
ระดับที่ 2	มีค่าระหว่าง 51 - 75 มคก./ลบ.ม.
ระดับที่ 3	มีค่าระหว่าง 76 - 100 มคก./ลบ.ม.

ดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย (AQI)

AQI	ความหมาย	สีที่ใช้
0 - 25	คุณภาพอากาศดีมาก	ฟ้า
26 - 50	คุณภาพอากาศดี	เขียว
51 - 100	ปานกลาง	เหลือง
101 - 200	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม
201 ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง

1. ระยะก่อนเกิดเหตุ

Preparedness

เตรียมสื่อประชาสัมพันธ์ ชุดความรู้ใน
แบบต่าง ๆ และสื่อสาร ให้ความรู้แก่
ประชาชนในการป้องกันตนเอง
ริ้วความพร้อมของบุคลากร/ระบบ
การสาธารณสุข/เวชภัณฑ์
ทำฐานข้อมูลความเสี่ยงด้านสุขภาพ /
เป็ยนกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็ก หญิง
ครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ที่มีโรคประจำตัว
จรง เตรียมความพร้อมในระดับพื้นที่
าระวัง ติดตามสถานการณ์

2. ระยะเกิดเหตุ

Response

5 มาตรการ

1. พัฒนฐานข้อมูล เฝ้าระวังและแจ้งเตือนความเสี่ยง
ต่อสุขภาพ
2. เฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ และสอบสวนโรค
อย่างทันท่วงที
3. ยกระดับความรอบรู้และตอบโต้ความเสี่ยงต่อสุขภาพ
4. ดูแลสุขภาพประชาชนทุกกลุ่มวัยในพื้นที่เสี่ยง
5. มาตรการทางกฎหมาย

*ความเข้มข้นของการดำเนินงานตามความรุนแรงของสถานการณ์

3. ระยะหลังเกิดเหตุ

Recovery

- สรุปบทเรียนการดำเนินงาน
ปัญหา อุปสรรค
- ประเมินผลการดำเนินงาน
- จัดทำแผนการดำเนินงาน
ต่อไป

มาตรการเน้นย้ำ ปี 2564

เฝ้าระวังและแจ้งเตือนความเสี่ยงต่อสุขภาพ

2. เฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ และสอบสวนโรคอย่างทันที่

3. ดูแลสุขภาพประชาชนทุกกลุ่มวัย ทุกพื้นที่เสี่ยง

3.1 จัดระบบบริการสุขภาพ/คลินิกมลพิษ/คลินิกมลพิษออนไลน์

3.2 ห้องปลอดฝุ่นในพื้นที่เสี่ยง

3.3 อสม. เคาะประตูบ้าน ดูแลสุขภาพประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง

4. สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง

5. สนับสนุนการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด

6. ส่งเสริมองค์กรสาธารณสุขเป็นต้นแบบปลอดฝุ่น

๔ : การจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมของหน่วยบริการ
สุขภาพ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

สถานการณ์การจั้ดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม (OHS)

วัตถุประสงค์

ผลงานที่ผ่านมา

ปี 2560-2563 รพ.ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับเริ่มต้นพัฒนา
ของจังหวัดอ่างทอง จำนวน 6 แห่ง คือ ยกเว้น รพ.แสวงหา
(รพ.อ่างทองหมดอายุ ปี 2563 ส่วนที่เหลืออีก 6 แห่ง
หมดอายุ ปี 2565)

GAP

- รพ.เอกชน ยังไม่เข้าร่วมดำเนินการ
- รพช.ส่วนใหญ่ ยังไม่มีการจัดบริการเชิงรุกให้กับผู้
ประกอบอาชีพและด้านสุขภาพกับมลพิษสิ่งแวดล้อม
- สถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ส่งผลให้
ผลงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ทีมระดับจังหวัดยังต้องการที่เลี้ยงในการประเมินรับรอง
ผลตามเกณฑ์ OHS

เป้าหมาย

โรงพยาบาลผ่านการประเมินผลจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม ปี 2564

ระดับเริ่มต้นพัฒนา 1 แห่ง ได้แก่ รพช.แสวงหา

ระดับดี 1 แห่ง ได้แก่ รพท.อ่างทอง

** รพ.สต. ผ่านระดับเริ่มต้นพัฒนาขึ้นไป จำนวน 8 แห่ง

มาตรฐานการจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม
สำหรับหน่วยบริการสุขภาพ
(สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

มาตรฐานการจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบที่	รพศ./รพท.	รพช.	รพ.สต.
1. การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม	9	8	5
2.การจัดบริการอาชีวอนามัยสำหรับบุคลากรในโรงพยาบาล	10	10	5
3. การจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมเชิงรุกแก่ ผู้รับบริการภายนอก	9	9	6
4. การจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมเชิงรับ การประเมิน การวินิจฉัย การดูแลรักษาผู้ป่วยโรค/อุบัติเหตุจากการทำงาน การส่งต่อ และการฟื้นฟูสมรรถภาพ	12	10	5
5. การดำเนินงานจัดบริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อม	8	5	4
รวมจำนวนข้อ	48	42	25

เป้าหมายการดำเนินงาน

จังหวัด	รพศ./รพท. (แห่ง)	รพช. (แห่ง)	รพ.นอกสังกัด (แห่ง)	รพ.สต. (แห่ง)
อ่างทอง	1	1	1	8

หมายเหตุ : คัดเลือก รพศ./รพท. รพช. รพ.นอกสังกัดฯ ดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค COVID-19 ตามแนวทาง New normal จังหวัดละ 1 แห่ง และดำเนินการ Total Worker Health จังหวัดละ 1 แห่ง

จังหวัด	รูปแบบการประเมิน COVID-19 Plus	โรงพยาบาลเป้าหมาย
อ่างทอง	หารือ	รพ.อ่างทอง รพ.โพธิ์ทอง

รูปแบบการประเมิน COVID-19 Plus

- ตรวจสอบประเมินพร้อมกับตรวจประเมินมาตรฐานการจัดบริการอาชีวอนามัยฯ **หรือ**
- ตรวจสอบประเมินต่างหากใน รพ.ที่ผ่านเกณฑ์การจัดบริการอาชีวอนามัยฯ ระดับเริ่มต้นพัฒนาขึ้นไปและยังไม่หมดอายุการรับรอง

Timeline การดำเนินงาน

กิจกรรม	ช่วงเวลาดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ
รพ.แจ้งความประสงค์รับประเมิน	พ.ย. – ธ.ค.63	รพศ./รพท. รพช.
รพ.ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด	พ.ย.63 – พ.ค.64	รพศ./รพท. รพช.
ทีมผู้ตรวจประเมินทำการประเมิน	ม.ค. – พ.ค.64	ศูนย์ฯ สำโรง/สคร.4/สสจ.
รพ.แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ตรวจประเมิน	ม.ค. – พ.ค.64	รพศ./รพท. รพช.
รพ.ส่งเอกสารภายหลังการแก้ไขไปยัง สคร.4	ม.ค. – พ.ค.64	รพศ./รพท. รพช.
ตรวจสอบและรับรองผลการประเมิน	มิ.ย. – ส.ค.64	ศูนย์ฯ สำโรง/สคร.
สคร.4 สรุปผลการดำเนินงาน	ก.ย.64	สคร.4

แนวทางการตรวจประเมินการดำเนินงาน เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

PPTV HD
36

เสี่ยงสะท้อน

บุคลากรทางการแพทย์

บุคลากรทางการแพทย์ กับการเสี่ยง

COVID-19
CORONAVIRUS DISEASE 2019

กลุ่มบุคลากรของหน่วยบริการสุขภาพ
ในฐานวิถีชีวิตใหม่ : New normal (COVID-19 Plus)

รูปแบบการประเมิน

- ตรวจสอบประเมินพร้อมกับตรวจประเมินมาตรฐานการจัดบริการ
อาชีวอนามัยฯ **หรือ**
- ตรวจสอบประเมินต่างหากใน รพ.ที่ผ่านเกณฑ์การจัดบริการอาชีว-
อนามัยฯ ระดับเริ่มต้นพัฒนาขึ้นไปและยังไม่หมดอายุการรับรอง

วิธีการประเมิน

- ตรวจสอบเอกสารตามเกณฑ์ที่กำหนด
- Audit หน่วยงาน เช่น OPD, ER, ทันตกรรม, ward อายุรกรรม
- ทีมตรวจประเมิน ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาวิชาการอาชีว-
อนามัยฯ จ.สมุทรปราการ, สคร.4 สระบุรี และ สสจ.
- อายุการรับรอง 2 ปี

แนวทางการดำเนินงาน New normal (COVID-19 Plus)

รายละเอียด	จำนวนข้อ
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค COVID-19 กลุ่มบุคลากรโรงพยาบาล	5
ด้านที่ 2 การดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค COVID-19 กลุ่มบุคลากรโรงพยาบาล	5
ด้านที่ 3 การประเมินสถานะสุขภาพและการจัดสวัสดิการ/เยียวยาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสัมผัสผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19	3
ด้านที่ 4 การฝึกอบรมและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค COVID-19 กลุ่มบุคลากรของโรงพยาบาล	2
ด้านที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมการทำงานและการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเพื่อป้องกันโรค COVID-19	4
รวม	19

แบบแจ้งความประสงค์
ขอรับประเมินการจัดบริการอาชีวอนามัยฯ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔. การดำเนินงาน ตลาดนัดน้ำซ้อ Health Market

อาหารริมบาทวิถี Street Food Good Health

มาตรฐานตลาดนัด นำซื้อ

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

ตลาดนัด นำซื้อ
Temporary Market

พื้นที่เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔
ตลาดนัดโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ
อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

วัตถุประสงค์ “ตลาดนัด นำซื้อ”

1. • พัฒนาตลาดนัด ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฯ
2. • ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ตลาดถูกสุขลักษณะ
จำหน่ายอาหารปลอดภัย
3. • กระตุ้นตื่นตัว ความร่วมมือ ภาครัฐ+ภาคเอกชน

มาตรฐาน “ตลาดนัด นำซื้อ”

3 ด้าน
20 ข้อ

การรับรองมาตรฐาน “ตลาดนัด นำซื้อ”

การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานอาหารริมบาทวิถี (Street Food Good Health)

พื้นที่เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔

ตลาดศาลเจ้าโรงทองอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

การดำเนินงานโครงการพัฒนาการจัดการอาหารริมบาทวิถี ปี 2560 - 2561

อาหารริมบาทวิถี

Street Food

จำหน่าย+เลือก+ปรุง+บริโภค → ผัก ผลไม้ ปลอดภัย

1 พื้นที่เดิม 12 พื้นที่

- พัฒนา/ยกระดับตามมาตรฐาน

1 พัฒนา/ยกระดับ 2 ขยายพื้นที่ในจังหวัด

3 Coaching พื้นที่ใหม่ (การบริหาร+Model)

2 ขยายพื้นที่ใหม่ (ศอ. ละ 1 แห่ง)

1 ถอดบทเรียน 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้/ถ่ายทอดเทคโนโลยี (Learning by Doing)

3 พัฒนา → Street Food → ผู้สัมผัสอาหาร

ยุทธศาสตร์

1 พัฒนารูปแบบข้อมูลการพัฒนาอาหารริมบาทวิถี

2 พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการบริโภคผัก ผลไม้ และลดหวาน มัน เค็ม

3 พัฒนารูปแบบในการพัฒนาและการขยายผล สาระดับพื้นที่โดยกลไกขององค์กรปกครองส่วนที่

4 พัฒนากฎหมายการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางส

ารขับเคลื่อน Street Food ปี 2563 - 2564

oad Map Street Food

ศาสตร์ อาหารริมบาทวิถี

พัฒนาฐานข้อมูลรูปแบบส่งเสริมภาพเน้นบริโภค ผัก ไม้/ลดหวาน มัน เค็ม ระบบและกลไกการแสดงผลในระดับพื้นที่โดย ีการปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนากฎหมาย ำนาจนายสินค้า ีหรือทางสาธารณะ พัฒนานโยบาย ารริมบาทวิถี พัฒนารูปแบบ าสารสาธารณะ พัฒนาระบบ ะวังในพื้นที่

พื้นที่พัฒนา 12 จังหวัด
เชียงใหม่ ลำปาง
พระนครศรีอยุธยา
สุพรรณบุรี ชลบุรี
บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์
อุบลราชธานี ภูเก็ต
สุราษฎร์ธานี
ตรัง สงขลา

ขยายพื้นที่
โดยพื้นที่เดิม
เป็นที่เลี้ยง
(Coaching) โดย
กระบวนการ
วางแผนแบบมี
ส่วนร่วม
(AIC)

พื้นที่ขยาย 12 จังหวัด
แม่ฮ่องสอน แพร่
ชัยนาท ลพบุรี
ประจวบคีรีขันธ์
สมุทรปราการ
ขอนแก่น นครพนม
ชัยภูมิ ยโสธร
กระบี่ สตูล

**พื้นที่เพิ่มเติม
6 จังหวัด**
กาญจนบุรี
นครปฐม
สมุทรสาคร
ราชบุรี ระยอง
กรุงเทพมหานคร

ขยายพื้นที่
พัฒนา
โดยนำระบบ
และกลไกการ
จัดการในระดับ
พื้นที่โดย
องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น
เป็นแกน

ขยายพื้นที่
พัฒนาต้นแ
พื้นที่จัดบริ
อาหารริมบา
จำนวน 76 จั
(จังหวัดละ 1

ปี 2561

ปี 2562 - 2563

ปี 2564

ผลการดำเนินงาน

1. รูปแบบการจัดการพื้นที่จัดบริการอาหารริมบาทวิถี 1.1รูปแบบปิดถนน 1.2รูปแบบไม่ปิดถนน 1.3พื้นที่เฉพาะ
2. การพัฒนาอาหารริมบาทวิถีอย่างมีรูปแบบ/มาตรฐานที่ภาคีมีส่วนร่วม
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่
4. ผู้ประกอบการอาหารได้รับการพัฒนาศักยภาพตามกฎหมาย
5. ข้อมูลมุมมองสะท้อนของผู้บริโภค

แผนและกระบวนการพัฒนา

1. พัฒนาด้านแบบพื้นที่จัดบริการอาหารริมบาทวิถีปลอดภัยได้มาตรฐานและสร้างเสริมสุขภาพ (ถอดบทเรียนในพื้นที่/ชี้แจงแนวทาง/พัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน/พัฒนากฎหมาย/แผนพัฒนาระดับพื้นที่/พัฒนาต้นแบบ/พัฒนาศูนย์เรียนรู้)
2. พัฒนาระบบและกลไกการจัดการพื้นที่อาหารริมบาทวิถีโดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม (ถอดบทเรียนพื้นที่/พัฒนาเครือข่ายพื้นที่/แลกเปลี่ยนเรียนรู้/Coaching Tourism/LocalVT+L)
3. ประเมินความรู้ด้านสุขภาพ ของผู้ประกอบการ/ผู้บริโภค/นักท่องเที่ยว ที่ใช้บริการอาหารริมบาทวิถี
4. ประเมินผลเชิงเศรษฐศาสตร์ (ส่งเสริมเศรษฐกิจ/ท่องเที่ยว)

แผนการพัฒนา

1. ประกาศวาระแห่งชาติ Street Food Good Health (สธ/มท/พณ/ททท/กษ ...) และบูรณาการงานร่วมกัน
2. กำหนดเป็น KPI ของกระทรวงสาธารณสุข
3. ขยายผลระบบกลไกจัดการอาหารบาทวิถี โดย
4. พัฒนาระบบข้อมูลด้านอาหารริมบาทวิถี 4 มิติ
5. พัฒนารูปแบบการสื่อสารสาธารณะ /ระบบเฝ้าระวังพื้นที่อาหารริมบาทวิถี โดย ผู้ประกอบการ/ผู้บริโภค
6. ขับเคลื่อนมาตรการทางกฎหมายอาหารริมบาทวิถี
7. ประสานภาคีเครือข่ายพัฒนานวัตกรรมในพื้นที่
8. ประเทศไทยเจ๋งลำดับ 1 ในกลุ่มประเทศ ASEAN

ภาคีเครือข่าย
(บูรณาการ&ขับเคลื่อน)
ภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ